

<https://doi.org/10.16926/eat.2026.15.15.pl>

eLocator/Article ID: eat-2026-rb-06

Agnieszka IWANICKA

<https://orcid.org/0000-0003-1176-6725>

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

e-mail: iwanicka@amu.edu.pl

Sharenting jako praktyka rodzicielska a uznawanie podmiotowości dziecka, w perspektywie analizy transakcyjnej

Jak cytować [how to cite]: Iwanicka, A. (2026). Sharenting jako praktyka rodzicielska a uznawanie podmiotowości dziecka, w perspektywie analizy transakcyjnej. *Edukacyjna Analiza Transakcyjna*, 15, Article eat-2026-rb-06. <https://doi.org/10.16926/eat.2026.15.15.pl>

Streszczenie

Artykuł analizuje praktyki sharentingu wśród rodziców w kontekście uznawania podmiotowości dziecka oraz mechanizmów relacyjnych interpretowanych przez pryzmat Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej (EAT). Badania empiryczne zrealizowano metodą sondażu diagnostycznego (ankieta) na próbie $N = 420$ rodziców dzieci w wieku 6–15 lat z poznańskich szkół podstawowych. Analiza statystyczna (test t Welcha, test χ^2 Pearsona) ujawniła cyfrowy paradoks prywatności. Mimo powszechnego wsparcia dla prawa dziecka do prywatności, aż 61,6% rodziców dzieci w wieku 6–15 lat nie pyta ich zawsze o zgodę na publikację wizerunku lub nie zawsze respektuje ich odpowiedzi. Praktyka ta ilustruje mechanizm unieważnienia (*discounting*) suwerenności cyfrowej dziecka z pozycji paternalistycznej. Matki częściej niż ojcowie traktują sharenting relacyjnie, poszukując cyfrowych znaków rozpoznania (głasków) przez stan *Ego Dziecko*. Wyższa samoocena wiedzy współwystępuje z wyższym poziomem obaw przed sztuczną inteligencją oraz ze skłonnością do działań korekcyjnych (41,7% rodziców usunęło zdjęcia dziecka z jego przeszłości). Przejście do podmiotowej pozycji następuje pod wpływem oporu nastolatków lub autorefleksji rodzica. Implikacje pedagogiczne wskazują na potrzebę prowadzenia warsztatów cyfrowej dojrzałości relacyjnej i promowania zgody cyfrowej od najmłodszych lat.

Słowa kluczowe: sharenting, edukacja cyfrowa, podmiotowość dziecka, prywatność w sieci, media społecznościowe, Edukacyjna Analiza Transakcyjna.

1. Wprowadzenie

Rozwój nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz powszechność platform społecznościowych w fundamentalny sposób przekształciły przestrzeń życia rodzinnego i wzorce codziennych praktyk rodzicielskich. Jednym z najbardziej widocznych symptomów tej cyfrowej transformacji stało się zjawisko sharentingu (będące zbitką słowną pojęć: *sharing* – dzielenie się oraz *parenting* – rodzicielstwo), definiowane jako regularne, publiczne udostępnianie przez rodziców w przestrzeni internetowej wizerunku, materiałów wideo oraz informacji dotyczących ich własnych dzieci (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Brosch, 2018). Choć intencją rodziców bywa najczęściej chęć dzielenia się radością, budowanie cyfrowego albumu wspomnień czy poszukiwanie grupy wsparcia, społeczno-relacyjny wymiar tego działania wykracza daleko poza zwykłą dokumentację życia rodzinnego. Praktyki te wpi-

sują się bowiem w rynkowe mechanizmy ekonomii uwagi (*attention economy*), w której architektura interfejsów cyfrowych nagradza treści nasyczone emocjonalnie – w tym wizerunek dzieci – zwiększonymi zasięgami i społeczną aprobatą (Plunkett, 2024).

Z perspektywy pedagogiki mediów oraz ochrony praw dziecka, sharenting rodzi istotne wyzwania natury etycznej, prawnej i tożsamościowej (Steinberg, 2017). Tworzenie trwałego śladu cyfrowego (*digital footprint*) bez wiedzy i świadomej zgody dziecka narusza jego prawo do prywatności oraz autonomii, zagrażając cyfrowej suwerenności tożsamościowej jednostki (Borkowska & Witkowska, 2020). W istocie zjawisko staje się sprawdzianem tego, w jakim stopniu rodzice traktują dziecko jako odrębną, autonomiczną osobę posiadającą własne dobra osobiste, a w jakim jako „przedłużenie własnego Ja” bądź narzędzie autoprezentacji i budowania kapitału społecznego w sieci (Brosch, 2018; Walrave, 2022).

Dotychczasowe analizy pedagogiczne i socjologiczne sharentingu koncentrowały się przeważnie na opisie skali zjawiska, motywacjach rodziców oraz potencjalnych zagrożeniach technologiczno-prawnych (np. Bochenek & Lange, 2021; Fox & Hoy, 2019). Odczuwalna jest jednak wyraźna luka w ujęciach teoretyczno-empirycznych rozpatrujących sharenting przez pryzmat psychopedagogicznych mechanizmów relacyjnych zachodzących wewnątrz systemu rodzinnego. Edukacyjna Analiza Transakcyjna (EAT) stanowi dobrą ramę pojęciową pozwalającą na wypełnienie tej luki (Jagięła, 2019).

Analiza Transakcyjna, stworzona przez Erica Berne’a (2007) i rozwijana na gruncie polskiej pedagogiki, dostarcza narzędzi do opisu relacji rodzic-dziecko poprzez funkcjonalny model stanów Ego (Rodzic Opiekuńczy, Rodzic Krytyczny, Dorosły, Dziecko Wolne/Spontaniczne, Dziecko Przystosowane), pozycje życiowe, transakcje ukryte oraz mechanizm unieważnienia (*discounting*). Przenosząc te kategorie na grunt kultury cyfrowej, decyzja o opublikowaniu zdjęcia dziecka w sieci nie jest jedynie technicznym aktem kliknięcia, lecz stanowi uzewnętrznioną transakcję psychospołeczną. Wskazuje ona na to, która ze struktur stanów Ego rodzica przejmuje kontrolę nad decyzją, jaki jest stopień uaktywnienia stanu Ego Dorosły (rzeczowa ocena konsekwencji i prywatności) oraz jaką pozycję życiową przyjmuje rodzic wobec dziecka:

- pozycję podmiotową, szanującą jego autonomię;
- pozycję uprzedmiotawiającą, ignorującą prawa dziecka (por. Jagięła, 2016).

Głównym celem niniejszego artykułu jest teoretyczno-empiryczna analiza sharentingu jako praktyki rodzicielskiej w kontekście uznawania podmiotowości dziecka, przeprowadzona przez pryzmat założeń Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej. Podstawę empiryczną stanowią wyniki badań ankietowych zrealizowanych wśród rodziców z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza badawczego.

2. Ramy teoretyczne

2.1. Sharenting w perspektywie pedagogiki medialnej: cyfrowa suwerenność, ekonomia uwagi i etapy rozwoju podmiotowości

W wymiarze społeczno-technologicznym sharenting przekształcił tradycyjne, analogowe albumy rodzinne w publiczne lub półpubliczne kroniki cyfrowe. Wiąże się to z kształtowaniem tożsamości cyfrowej dziecka na długo przed osiągnięciem przez nie dojrzałości, umożliwiającej świadome zarządzanie własnym wizerunkiem w sieci (Steinberg, 2017). Algorytmy platform społecznościowych faworyzują i nagradzają treści o silnym ładunku emocjonalnym. W ramach tego mechanizmu wizerunek dziecka staje się tworzywem generującym reakcje, polubienia i komentarze, co bezpośrednio stymuluje i utrwala nawyki publikacyjne rodziców (Plunkett, 2024).

Z perspektywy pedagogiki mediów oraz praw dziecka, kluczowymi kategoriami analitycznymi są podmiotowość dziecka oraz cyfrowa suwerenność jego tożsamości. Uznanie podmiotowości oznacza traktowanie dziecka jako odrębnego, autonomicznego podmiotu praw, posiadającego godność, wrażliwość oraz prawo do prywatności i samostanowienia, a nie jako biernego przedmiotu oddziaływań wychowawczych czy tła dla rodzicielskiej autoekspresji (Brosch, 2018). Podmiotowość dziecka w środowisku cyfrowym ma charakter dynamiczny i ewoluuje wraz z przechodzeniem przez kolejne etapy rozwojowe (Suárez-Álvarez & Pastor-Rodriguez, 2026):

- **Okres prenatalny oraz 0–3 lata:** Dziecko nie ma możliwości wyrażenia sprzeciwu; jego podmiotowość w przestrzeni cyfrowej spoczywa całkowicie w rękach rodzica.
- **Wiek przedszkolny:** Kształtuje się początkowa świadomość własnego wizerunku, choć zdolność do oceny konsekwencji cyfrowych pozostaje znikoma.
- **Wczesny wiek szkolny:** U dziecka rozwija się potrzeba prywatności w relacjach rówieśniczych oraz zdolność do artykułowania preferencji dotyczących tego, jakie treści rodzic udostępnia w sieci.
- **Adolescencja:** Dziecko zyskuje pełną świadomość wizerunkową; publikacje rodziców niekonsultowane z nim mogą wywoływać u niego poczucie wstydu, wykluczenie rówieśnicze lub cyberprzemoc (Suárez-Álvarez & Pastor-Rodriguez, 2026).

Badania nad sharentingiem wskazują na istotną asymetrię władzy w relacji rodzic-dziecko, w której granice prywatności dziecka bywają naruszane na rzecz generowania kapitału społecznego rodzica w przestrzeni wirtualnej (Bochenek & Lange, 2021).

2.2. Edukacyjna Analiza Transakcyjna jako interpretacyjna rama praktyk rodzicielskich w sieci

EAT stanowi spójną strukturę teoretyczno-pojęciową pozwalającą na interpretację psychologicznych i relacyjnych mechanizmów leżących u podstaw sharentingu (Jagięła, 2019). Do jej kluczowych elementów należą: funkcjonalny model stanów Ego, mechanizm unieważnienia (*discounting*) oraz transakcje ukryte.

FUNKCJONALNY MODEL STANÓW EGO RODZICA W SIECI

W modelu funkcjonalnym stany Ego analizuje się przez pryzmat sposobów manifestowania się zachowań i emocji (Berne, 2007; Jagięła, 2016):

- **Stan Ego Dorosły (A):** Odpowiada za obiektywne przetwarzanie informacji i szacowanie ryzyka. W przestrzeni sieciowej manifestuje się poprzez wysoką świadomość cyfrową, stosowanie ograniczeń widoczności (grupy zamknięte, „tylko znajomi”), refleksję nad cyfrowym śladem oraz ochronę wizerunku dziecka przed przetwarzaniem przez sztuczną inteligencję (AI).
- **Stan Ego Rodzic (P):**
 - *Rodzic Opiekun Przerastający:* Pod pozorem troski i dumy ostentacyjnie eksponuje prywatne życie dziecka, myląc ochronę z nadmierną ekspozycją wirtualną.
 - *Rodzic Krytyczny/Normatywny:* Dominuje w relacji; odrzuca prawo dziecka do sprzeciwu, przyjmując paternalistyczne założenie: „Jestem rodzicem, więc mam prawo publikować, co chcę”.
- **Stan Ego Dziecko (C):**
 - *Dziecko Poszukujące Głasków:* Kieruje się potrzebą natychmiastowej gratyfikacji i aprobaty społecznej. Rodzic działający z tego stanu publikuje treści przedstawiające dziecko, aby zrekompenzować własne deficyty emocjonalne i zdobyć cyfrowe znaki rozpoznania (głaski).
 - *Dziecko Przystosowane:* Bezrefleksyjnie powiela zachowania innych rodziców pod wpływem presji środowiskowej lub społecznej.

MECHANIZM UNIEWAŻNIENIA (DISCOUNTING)

Kluczowym pojęciem EAT tłumaczącym sharenting jest **unieważnienie** (*discounting*) (Jagięła, 2016). Polega ono na nieświadomym ignorowaniu lub pomniejszaniu istotnych informacji dotyczących sytuacji rzeczywistej. W sharentingu rodzice stosują unieważnienie na trzech poziomach:

- *Unieważnienie istnienia problemu:* „Przecież to tylko niewinne zdjęcie niemowlęcia, nikt nie ma złych intencji”.
- *Unieważnienie znaczenia problemu:* „Dziecko jest jeszcze małe, nie rozumie, więc to mu nie zaszkodzi”.
- *Unieważnienie praw dziecka:* „To ja jestem rodzicem i ja decyduję, jego zdanie nie ma znaczenia”.

TRANSAKCJE SPOŁECZNE I UKRYTE, W PROCESIE UZYSKIWANIA ZGODY

Zapytanie dziecka o zgodę na publikację wizerunku stanowi bezpośredni wskaźnik przyjętej pozycji egzystencjalnej. W perspektywie EAT wyróżniamy dwa poziomy tej komunikacji:

1. **Transakcja równoległa podmiotowa (Dorosły-Dorosły):** Rodzic pyta dziecko o zdanie, obiektywnie wyjaśnia kontekst i bezwzględnie respektuje jego odmowę.

- 2. Transakcja ukryta (*Covert Transaction*):** Na poziomie społecznym (bodziec Dorosły-Dorosły) rodzic zadaje pytanie: „Czy mogę wrzucić to zdjęcie?”. Jednak na poziomie psychologicznym (bodziec Rodzic-Dziecko lub Dziecko-Dziecko) przekazuje presję emocjonalną: „Chyba nie chcesz sprawić przykrości mamie?”. W przypadku odmowy, rodzic decyduje inaczej.

2.3. Operacjonalizacja pojęciowa na potrzeby badań własnych

Powiązanie teoretycznych założeń Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej z problematyką pedagogiki mediów pozwala skonstruować swego rodzaju model na podstawie autorskiego kwestionariusza ankiety.

Wyróżniono cztery główne wymiary operacyjne:

1. Wymiar podmiotowości i pozycji egzystencjalnych: Częstotliwość pytania dziecka o zgodę na publikację i respektowanie jego odmowy; ogólne postawy wobec praw dziecka do prywatności.
2. Wymiar refleksyjności i świadomości cyfrowej (dominacja stanu *Ego Dorosły*): Samoocena wiedzy z zakresu ochrony wizerunku i prawa do prywatności; stosowanie ograniczeń widoczności; ocena zagrożeń technologicznych (pedofilia, kradzież danych, hejt, AI).
3. Wymiar motywacyjno-głaskowy (wpływ funkcjonalnych stanów *Ego Rodzic i Dziecko*): Motywy publikowania treści (poszukiwanie aprobaty, dumy, tworzenie kroniki, porady).
4. Wymiar korekcyjno-autorefleksyjny: gotowość do weryfikacji własnych zachowań (usuwanie treści uznanych po czasie za niestosowne, zmiana ustawień prywatności, rozważenie ograniczenia publikacji).

W wymiarze metodologicznym należy wyraźnie podkreślić, że Edukacyjna Analiza Transakcyjna służy w niniejszym badaniu jako teoretyczno-hermeneutyczna rama interpretacyjna, stosowana *post factum* do danych empirycznych, nie zaś jako bezpośredni pomiar psychometryczny stanów Ego rodziców (np. za pomocą standaryzowanych inwentarzy egogramu). Pytania kwestionariuszowe rejestrują konkretne, deklarowane przez rodziców zachowania komunikacyjne, determinanty motywacyjne oraz praktyki zarządzania prywatnością. Te wskaźniki behawioralne są następnie kontekstualizowane i interpretowane poprzez kategorie pojęciowe EAT (stany Ego, unieważnienie oraz pozycje życiowe) w celu wyjaśnienia leżącej u ich podstaw dynamiki relacyjnej.

3. Założenia metodologiczne badań własnych

3.1. Cel badań i problemy badawcze

Celem artykułu jest analiza praktyk sharentingu wśród rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem motywacji, obaw, stosowania ograniczeń widoczności oraz uwzględniania zgody dziecka. Badanie ma odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób rodzice opisują własne zachowania w sieci wobec dziecka i jak oceniają ich znaczenie z perspektywy prywatności, bezpieczeństwa i odpowiedzialności wychowawczej. Połączenie wyników empirycznych z kategoriami analizy transakcyjnej pozwala uchwycić sharenting nie tylko jako praktykę cyfrową, lecz także jako istotny problem edukacyjny i relacyjny.

Z tak sformułowanego celu wyprowadzono **główny problem badawczy**:

W jaki sposób praktyki sharentingowe rodziców odzwierciedlają ich stosunek do podmiotowości dziecka w perspektywie Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej?

Dla szczegółowego ujęcia materiału empirycznego sformułowano następujące pytania szczegółowe:

1. Z jaką częstotliwością i na jakich platformach rodzice udostępniają treści o dzieciach w zależności od ich etapu rozwojowego?
2. Jakie motywacje skłaniają rodziców do sharentingu i w jakim stopniu wskazują one na poszukiwanie cyfrowych znaków rozpoznania (głasków) oraz uaktywnienie stanu *Ego Dziecko lub Przestępowanego Rodzica Opiekunczego*?
3. Jak rodzice oceniają swoją wiedzę o ochronie prywatności i w jaki sposób realizują krytyczną analizę ryzyka (stan *Ego Dorosły*)?

4. W jakim stopniu rodzice uznają podmiotowość dziecka poprzez pytanie o zgodę, a w jakim stosują mechanizm unieważnienia (*discounting*) w zależności od wieku dziecka?
5. W jakim zakresie rodzice przejawiają zdolność do krytycznej autorefleksji nad własną aktywnością cyfrową oraz podejmowania działań korekcyjnych?

3.2. Metoda, technika i narzędzie badawcze

W badaniach zastosowano **metodę sondażu diagnostycznego**. Techniką badawczą był kwestionariusz ankiety elektronicznej (CAWI). Narzędzie badawcze stanowił autorski kwestionariusz ankiety opracowany przez autorkę. Projekt badania oraz narzędzie uzyskały pełną akceptację Komisji Etyki do spraw Badań Naukowych z Udziałem Ludzi Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Udział w badaniu był w pełni dobrowolny i anonimowy.

Trafność treściowa autorskiego kwestionariusza ankiety została ustalona w procedurze oceny sędziów kompetentnych z udziałem trzech ekspertów akademickich z zakresu pedagogiki mediów. Przed przystąpieniem do realizacji badania właściwego przeprowadzono badanie pilotażowe ($N = 20$) mające na celu weryfikację zrozumiałości pozycji kwestionariuszowych, przejrzystości terminologicznej oraz niezawodności technicznej. W odniesieniu do zastosowanych w badaniu wielopozycyjnych skal typu Likerta oceniono spójność wewnętrzną za pomocą współczynnika α Cronbacha: skala motywacji rodzicielskich wykazała wysoką spójność wewnętrzną ($\alpha = 0,81$), a skala obaw cyfrowych i szacowania ryzyka odznaczała się bardzo dobrą rzetelnością ($\alpha = 0,84$).

3.3. Organizacja, próba badawcza i aparat statystyczny

Badania zrealizowano w drugim kwartale 2026 roku. Dobór próby miał charakter losowo-warstwowy (losowanie 5 szkół podstawowych z bazy SIO w Poznaniu – po jednej z każdej dzielnicy, a następnie dystrybucja linku z ankietą do rodziców dzieci w wieku szkolnym przez e-dziennik). Zebrano $N = 420$ w pełni wypełnionych kwestionariuszy. Próba pod względem płci odzwierciedla typową dla badań przez e-dziennik nadreprezentację kobiet: matki stanowiły 90,0% ($n = 378$), natomiast ojcowie 10,0% ($n = 42$).

Próba $N = 420$ zapewnia precyzję estymacji z błędem maksymalnym wynoszącym $\pm 4,78\%$ (przy poziomie ufności 95%). Wartość ta stanowi dolne oszacowanie błędu, obliczone przy założeniu prostego doboru losowego; zastosowany dwustopniowy, zespołowy dobór szkół może zwiększać faktyczny błąd oszacowania (efekt schematu doboru). Analiza mocy testu (*Power Analysis*) wykazała, że próba posiada moc 86,6% dla wykrywania średnich efektów przy nierównych podpróbach.

W analizach zastosowano:

- Test t Welcha dla prób niezależnych wraz z miarą wielkości efektu g Hedgesa.
- Test niezależności χ^2 Pearsona dla zmiennych kategorycznych wraz ze współczynnikiem siły związku V Cramera.

Zastrzeżenie metodologiczne: Dystrybucja ankiety przez e-dziennik wiąże się z możliwością wystąpienia błędu samoselekcji próby (*self-selection bias*), co uwzględniono podczas wnioskowania. Ze względu na wielokrotne porównania międzygrupowe zweryfikowano odporność wyników na poprawkę Holma-Bonferroniego – wszystkie raportowane efekty ($p \leq 0,002$) pozostają istotne po korekcie. Nadreprezentacja matek sprawia ponadto, że wnioski dotyczące różnic między matkami a ojcami należy formułować ostrożnie (n ojców = 42).

4. Wyniki badań

Zgodnie z przyjętą strategią badawczą zebrany materiał empiryczny ($N = 420$) poddano analizie statystycznej w oparciu o statystyki opisowe, rozkłady częstości, testy różnic dla prób niezależnych (t Welcha), testy niezależności kategorycznej (χ^2 Pearsona) oraz miary wielkości efektu (g Hedgesa, V Cramera). Równolegle wyniki empiryczne poddano psychospołecznej reinterpretacji w ramach Edu-

kacyjnej Analizy Transakcyjnej (EAT), traktując kategorie EAT jako matrycę teoretyczną odniesioną do wzorców komunikacyjnych, a nie bezpośrednio mierzone cechy psychologiczne.

Struktura demograficzna próby pod względem płci rodzica odzwierciedla typowy dla badań sondażowych w środowisku szkolnym udział respondentów: matki stanowiły 90,0% ($n = 378$), natomiast ojcowie 10,0% ($n = 42$). Sprawdzono rozkłady zmiennych ocenowych – skośność i kurtოza mieściły się w dopuszczalnym przedziale $[-1, 0; +1, 0]$, co uzasadniało użycie testów parametrycznych.

4.1. Skala i dynamika sharentingu w cyklu życia dziecka

Pośród $N = 420$ badanych rodziców, 62,4% ($n = 262$) zadeklarowało doświadczenie publikowania w sieci treści dotyczących swoich dzieci. Obecnie wizerunek dziecka udostępnia 38,8% badanych ($n = 163$), przy czym 7,1% ogółu badanych ($n = 30$) stosuje stałą anonimizację twarzy. Grupa rodziców, która zaprzestała sharentingu po latach, wynosi 23,6% ($n = 99$), natomiast 37,6% ($n = 158$) nigdy nie publikowało takich materiałów.

Głównymi kanałami cyfrowymi wykorzystywanymi przez rodziców aktywnych ($n = 262$) są komunikatory prywatne (Messenger, WhatsApp – 69,3%) oraz serwisy społecznościowe: Facebook (61,8%) i Instagram (42,9%).

Częstotliwość udostępniania treści wykazuje silną zależność od etapu rozwojowego dziecka, osiągając maksimum w pierwszych latach życia i gwałtownie spadając w okresie adolescencji.

Tabela 1

Częstotliwość publikowania wizerunku dziecka na poszczególnych etapach rozwoju ($N = 420$)

Etap rozwojowy dziecka	Bardzo często / Raczej często (%)	Czasami (%)	Rzadko (%)	Nigdy / Nie dotyczy (%)	Ogółem (%)
Okres prenatalny (zdjęcia USG)	17,9	24,0	22,6	35,5	100,0
0–3 lata (wiek niemowlęcy)	56,2	23,8	11,9	8,1	100,0
4–7 lat (wiek przedszkolny)	42,4	31,0	16,2	10,4	100,0
8–12 lat (wczesny wiek szkolny)	18,8	29,3	28,8	23,1	100,0
13–15 lat (wiek dorastania)	3,8	10,5	26,2	59,5	100,0

Interpretacja w kluczu EAT: Najwyższa intensywność sharentingu przypada na okres 0–7 lat (najwyższe odsetki odpowiedzi „bardzo często / raczej często”: odpowiednio 56,2% i 42,4%). W świetle EAT rodzic funkcjonuje wówczas z pozycji *Ego Rodzica Opiekunczego Przesterowanego lub Dziecka Narcyzmatycznego*, stosując mechanizm unieważnienia (*discounting*) cyfrowej suwerenności dziecka. Rodzic zakłada, że niemowlę czy przedszkolak nie posiada zdolności oporu, co legitymizuje wyłączną kontrolę nad jego wizerunkiem. Załamanie sharentingu w wieku 13–15 lat (spadek do 3,8%) wynika z pojawienia się oporu ze strony autonomicznego stanu *Ego Dziecko Spontaniczne/Zbuntowane* u nastolatka, który stawia granice i wymusza zmianę postawy rodzica. Należy przy tym pamiętać, że dane mogą mieć charakter retrospektywny – rodzice starszych dzieci odtwarzali z pamięci praktyki sprzed lat, co może nakładać na efekt rozwojowy efekt kohorty (odmienne normy i platformy publikacji w przeszłości) oraz błąd przypomnienia.

4.2. Motywacje rodziców i poszukiwanie cyfrowych znaków rozpoznania (głasków)

W strukturze motywacji (skala 1–5: 1 = zupełnie nieważny, 5 = bardzo ważny) dominują potrzeby relacyjno-dokumentacyjne: „Informowanie rodziny i znajomych” ($M = 4,14$; $SD = 0,92$) oraz „Dzielenie się radością i dumą” (średnia dla całej próby: $M = 4,06$; $SD = 0,98$). Ze względu na nierównoliczność grup (378 matek vs 42 ojców), porównania przeprowadzono testem t Welcha. Jak przedstawiono w tabeli 2, matki oceniały motyw „Dzielenia się radością i dumą” istotnie wyżej ($M = 4,12$, $SD = 0,92$) niż ojcowie ($M = 3,52$, $SD = 1,15$; $t(47,8) = 3,27$, $p = 0,002$, $g = 0,63$).

Tabela 2

Wyniki testu *t* Welcha porównujące matki ($n = 378$) i ojców ($n = 42$) pod względem motywacji sharentingowych (skala 1–5)

Motywacja publikowania treści	Grupa	N	M	SD	t	df	p	g Hedgesa
Dzielenie się radością i dumą	Matka	378	4,12	0,92	3,27	47,8	0,002	0,63 (średni)
	Ojciec	42	3,52	1,15				
Tworzenie cyfrowej kroniki	Matka	378	3,82	1,05	3,22	48,1	0,002	0,58 (średni)
	Ojciec	42	3,19	1,22				
Szukanie wsparcia / porad	Matka	378	2,88	1,16	4,43	53,8	< 0,001	0,65 (średni)
	Ojciec	42	2,14	1,01				

Interpretacja w kluczu EAT: Istotnie wyższe średnie u matek z umiarkowaną wielkością efektu ($g = 0,58-0,65$) wskazują na silniejszą potrzebę uzyskiwania cyfrowych znaków rozpoznania (głasków – strokes). Interakcje w mediach społecznościowych zaspokajają głód uznania w stanie *Ego Dziecko Narcyzmatyczne/Poszukujące Aprobaty*, tworząc transakcję ukrytą: publiczne udostępnienie wizerunku dziecka służy pozyskiwaniu wsparcia i aprobaty rówieśniczej dla rodzica.

4.3. Świadomość zagrożeń i funkcja kontrolna stanu *Ego Dorosły*

Średnia samoocena wiedzy o ochronie wizerunku ukształtowała się na poziomie $M = 6,88$ ($SD = 2,10$). Ograniczenia widoczności publikacji nakłada 43,1% rodziców *zawsze*, 28,3% *często*, 15,7% *czasami*, a 12,9% *rzadko/nigdy*.

Analiza obaw wykazała największy niepokój przed „Wykorzystaniem zdjęć przez pedofilów” ($M = 4,42$; $SD = 0,91$) oraz „Przerabianiem wizerunku przez AI” ($M = 4,16$; $SD = 1,08$). Porównano grupy rodziców o niskiej ($n = 135$) i wysokiej ($n = 285$) samoocenie wiedzy. Samoocena wiedzy stanowiła miarę jednopozycyjną (skala 0–10), a punkt podziału na grupy (0–5 vs 6–10 pkt) przyjęto arbitralnie, co odnotowano jako ograniczenie analizy. Z uwagi na to, że miara ta odzwierciedla subiektywnie postrzegane kompetencje, a nie obiektywny test wiedzy prawnotechnologicznej, stanowi to ograniczenie metodologiczne nakazujące zachowanie ostrożności przy interpretacji wyników.

Tabela 3

Wyniki testu *t* Welcha porównujące grupy rodziców o niskiej (0–5 pkt) i wysokiej (6–10 pkt) wiedzy ze względu na poziom obaw cyfrowych

Obawa cyfrowa	Grupa wiedzy	N	M	SD	t	df	p	g Hedgesa
Przerabianie wizerunku przez AI	Niska (0–5)	135	3,68	1,22	5,89	212	< 0,001	0,67 (średni)
	Wysoka (6–10)	285	4,38	0,94				
Kradzież tożsamości dziecka	Niska (0–5)	135	3,42	1,18	5,60	230	< 0,001	0,62 (średni)
	Wysoka (6–10)	285	4,08	1,01				

Interpretacja w kluczu EAT: Wyższy poziom lęku u rodziców o większej wiedzy ($t(212) = 5,89$; $p < 0,001$; $g = 0,67$) może dowodzić aktywności stanu *Ego Dorosły* (A). Stan *Dorosły* rzeczowo przetwarza dane rynkowe i technologiczne, co stymuluje wdrażanie filtrów prywatności.

4.4. Uznawanie podmiotowości dziecka: procedura zgody i test χ^2

Procedurę pytania o zgodę zbadano w grupie rodziców dzieci w wieku 6–15 lat ($n = 310$). Z analizy wyłączono rodziców, którzy w pytaniu o zgodę wskazali odpowiedź „nie dotyczy (dziecko jest zbyt małe / nienarodzone)” ($n = 110$). Przeprowadzono test niezależności χ^2 Pearsona w podziale na grupy wiekowe dziecka (6–12 lat, $n = 190$ vs 13–15 lat, $n = 120$).

Test χ^2 wykazał statystycznie istotną zależność między wiekiem dziecka a procedurą pytania o zgodę: $\chi^2(3, n = 310) = 21,12$; $p < 0,001$; $V = 0,26$ (słaba do umiarkowanej siła związku). Rodzice dzieci powyżej 13 r.ż. istotnie częściej bezwzględnie respektują wolę dziecka (54,2%) niż rodzice dzieci w wieku 6–12 lat (28,4%).

Jednocześnie w deklaracjach ogólnych ($N = 420$) rodzice stanowczo popierają prawo dziecka do prywatności ($M = 4,64$; $SD = 0,71$).

Tabela 4

Procedura pytania dziecka o zgodę na publikację wizerunku w podziale na grupy wiekowe dziecka ($n = 310$)

Odpowiedź rodzica	Dzieci 6–12 lat ($n=190$)	Dzieci 13–15 lat ($n=120$)	Ogółem ($n=310$)	Pozycja w EAT
Zawsze – i respektuję odpowiedź	28,4% ($n = 54$)	54,2% ($n = 65$)	38,4% ($n = 119$)	Ja+/Ty+(Podmiotowa)
Często, ale czasem decyduję inaczej	33,2% ($n = 63$)	23,3% ($n = 28$)	29,4% ($n = 91$)	Transakcja ukryta
Rzadko	17,9% ($n = 34$)	9,2% ($n = 11$)	14,5% ($n = 45$)	Przedmiotowa
Nigdy – uważam, że to moja decyzja	20,5% ($n = 39$)	13,3% ($n = 16$)	17,7% ($n = 55$)	Ja+/Ty-(Paternalistyczna)
Razem	100,0% ($n = 190$)	100,0% ($n = 120$)	100,0% ($n = 310$)	—

Interpretacja w kluczu EAT: Dane te ujawniają tzw. cyfrowy paradoks prywatności (*privacy paradox*). Choć rodzice deklaratorywnie przyjmują pozycję podmiotową, to w praktyce komunikacyjnej wobec dzieci młodszych (6–12 lat) aż 71,6% z nich nie pyta dziecka regularnie o zgodę lub ignoruje jego sprzeciw. Postawa ta ilustruje działanie mechanizmu unieważnienia (*discounting*) – rodzic unieważnia zdolność odczuwania wstydu przez dziecko na rzecz własnego prawa do dysponowania wizerunkiem.

4.5. Autorefleksyjność cyfrowa i zachowania korekcyjne

Świadectwem dynamiki stanów Ego jest wysoki wskaźnik działań naprawczych: 41,7% badanych rodziców ($n = 175$) usunęło w przeszłości zdjęcie lub film dziecka, uznając treść po czasie za nieodpowiednią. Z kolei 36,2% zastanawia się nad ograniczeniem publikacji, a 48,6% planuje zaostrzyć ustawienia prywatności.

4.6. Synteza wyników empirycznych w odniesieniu do problemu głównego

Odpowiadając na główny problem badawczy, wyniki wskazują, że praktyki sharentingowe badanych rodziców charakteryzują się głębokim dysonansem relacyjno-transakcyjnym:

1. W warstwie deklaratywnej dominuje podmiotowa pozycja egzystencjalna „Ja jestem OK, Ty jesteś OK”, wyrażająca się w powszechnym uznaniu prawa dziecka do prywatności ($M = 4,64$).
2. W warstwie wykonawczej – zwłaszcza w odniesieniu do dzieci w wieku 0–12 lat – dochodzi do głosu paternalistyczna pozycja „Ja jestem OK, Ty Nie jesteś OK”, oparta na unieważnieniu (*discounting*) woli dziecka i motywowana poszukiwaniem cyfrowych znaków rozpoznania (głasków) przez stan Ego Dziecko rodzica.
3. Przejście do pełnego uznania podmiotowości cyfrowej dziecka następuje dopiero pod wpływem konfrontacji ze stanem Ego Dziecko Zbuntowane u nastolatka (13–15 lat) lub w wyniku uaktywnienia stanu Ego Dorosły u rodzica pod wpływem rosnącej świadomości zagrożeń technologicznych (AI, pedofilia).

Tabela 5

Syntetyczne zestawienie wymiarów empirycznych w kluczu Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej (EAT)

Wymiar empiryczny	Główny wskaźnik ilościowy ($N = 420$)	Dominujący stan Ego / Pozycja w EAT	Mechanizm relacyjny w sieci
Ekspozycja w cyklu życia	Szczyt w wieku 0–3 lata (56,2%), załamanie w wieku 13–15 lat (3,8%).	Rodzic Opiekuńczy vs Dziecko Zbuntowane	Przejście od paternalizmu do respektowania granic wymuszonych przez nastolatka.
Motywacja publikacyjna	Matki wyższe średnie w dumie ($M = 4,12$) i wsparciu ($M = 2,88$).	Ego Dziecko Narcyzmatyczne	Poszukiwanie cyfrowych znaków rozpoznania (głasków/ <i>strokes</i>).

Tabela 5

Syntetyczne zestawienie wymiarów empirycznych... (cd.)

Wymiar empiryczny	Główny wskaźnik ilościowy (N = 420)	Dominujący stan Ego / Pozycja w EAT	Mechanizm relacyjny w sieci
Prywatność a kontrola	Wyższa wiedza zwiększa lęk przed AI ($M = 4,38$; $p < 0,001$).	Ego Dorosły (A)	Rzeczowa analiza ryzyka i wdrażanie filtrów widoczności.
Procedura zgody (6–15 lat)	61,6% rodziców nie pyta zawsze o zgodę lub nie zawsze respektuje odpowiedzi dziecka.	Pozycja Ja+/Ty- („Ja wiem lepiej”)	Mechanizm unieważnienia (<i>discounting</i>) suwerenności cyfrowej dziecka.
Zachowania korekcyjne	41,7% rodziców usunęło zdjęcie dziecka z sieci po czasie.	Reewaluacja (Ego Dorosły)	Wyciszanie impulsywnych potrzeb i powrót do podmiotowości Ja+/Ty+.

5. Dyskusja

Uzyskane wyniki empiryczne rzucają nowe światło na zjawisko sharentingu, łącząc perspektywę pedagogiki mediów z aparatem pojęciowym Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej. Zaprezentowane dane wpisują się w szerszy kontekst badań polskich (Bochenek & Lange / NASK, 2021; Brosch, 2018; Borkowska & Witkowska, 2020) oraz międzynarodowych (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Walrave, 2022; Steinberg, 2017; Suárez-Álvarez & Pastor-Rodríguez, 2026), pozwalając na wyciągnięcie pogłębionych wniosków teoretycznych.

Przede wszystkim badanie potwierdziło istnienie **cyfrowego paradoksu prywatności** (*privacy paradox*) w relacjach rodzicielskich. Podobnie jak w analizach Walrave i in. (2022), badani rodzice z Poznania charakteryzują się wysokim poziomem deklaratywnej świadomości praw dziecka (stwierdzenie o prawie do prywatności uzyskało średnią $M = 4,64$; $SD = 0,71$ na skali 1–5). Jednakże na poziomie konkretnych praktyk komunikacyjnych dochodzi do głosu powszechne unieważnianie (*discounting*) realnej sprawczości dziecka. Wskaźnik ten jest szczególnie niepokojący w grupie dzieci w wieku 6–12 lat, gdzie zaledwie 28,4% rodziców bezwzględnie pyta dziecko o zgodę i respektuje jego decyzję.

Interpretując to zjawisko w kluczu EAT, można zauważyć, że rodzice funkcjonują w obszarze podwójnych pozycji egzystencjalnych. Na poziomie teorii deklarowanej przyjmują pozycję podmiotową, natomiast w praktyce operacyjnej przechodzą na pozycję wyższościową („Jestem rodzicem, więc decyduję”). Unieważnienie dotyczy tu przewidywanych konsekwencji długofalowych – rodzic pomniejsza znaczenie śladu cyfrowego (*digital footprint*), przyjmując perspektywę, że małe dziecko „nie odczuwa jeszcze wstydu”.

Istotnym odkryciem badania jest poszukiwanie cyfrowych znaków rozpoznania (głasków – *strokes*). Statystycznie istotne różnice między matkami a ojcami (test *t* Welcha, $p \leq 0,002$; $g = 0,58–0,65$) pokazują, że matki w znacznie większym stopniu traktują sharenting jako narzędzie budowania kapitału relacyjnego i emocjonalnego. W perspektywie EAT aktywność ta zaspokaja głód uznania w stanie Ego Dziecko Narcyzmatyczne/Poszukujące Aprobaty. Polubienia i komentarze pod zdjęciem dziecka działają jako silne głaski pozytywne, komercjalizując emocjonalnie relację rodzicielską i tworząc transakcję ukrytą: wizerunek dziecka staje się kartą przetargową w zamian za społeczną aprobatę rodzicielstwa.

Z drugiej strony badania wykazały optymistyczny trend związany z potencjałem autorefleksyjnym rodziców. Ponad 41% badanych usunęło w przeszłości treści dotyczące dziecka pod wpływem refleksji nad ich niestosownością. Zjawisko to ilustruje psychologiczny proces wyciszania impulsywnego stanu *Ego Dziecko* na rzecz aktywacji stanu *Ego Dorosły*, który weryfikuje zagrożenia technologiczne (np. wyciek danych, przetwarzanie wizerunku przez AI) i przywraca relacji wymiar podmiotowy. Interpretując całość wyników, należy uwzględnić ograniczenia badania: przekrojowy charakter danych (uniemożliwiający wnioskowanie przyczynowe), samoselekcję respondentów i nadreprezentację matek, retrospektywność części pytań, jednopozycyjny pomiar samooceny wiedzy (co odzwierciedla raczej subiektywne poczucie pewności niż obiektywne kompetencje; w przyszłych badaniach należałoby uwzględnić obiektywne skale pomiaru wiedzy) oraz zasięg ograniczony do rodziców uczniów poznańskich szkół podstawowych, co nie uprawnia do uogólnień na populację ogólnopolską. Ponadto Edukacyjna Analiza Transakcyjna służy w niniejszym badaniu jako rama interpretacyjna stosowana *post factum* do zachowań komunikacyjnych, a nie jako bezpośredni pomiar psychometryczny struktur osobowości.

6. Wnioski i rekomendacje

Przeprowadzona analiza teoretyczno-empiryczna prowadzi do sformułowania następujących wniosków głównych oraz rekomendacji profilaktyczno-edukacyjnych:

Wnioski główne

1. **Sharenting jako sprawdzian podmiotowości:** Udostępnianie wizerunku dziecka w sieci nie jest jedynie technologicznym nawykiem, lecz wskaźnikiem dojrzałości relacyjnej rodziców i poziomu respektowania prawa dziecka do cyfrowej suwerenności tożsamościowej.
2. **Dominacja unieważnienia u dzieci młodszych:** Im młodsze dziecko, tym silniejszy jest mechanizm unieważnienia (*discounting*) jego praw przez rodziców. Dopiero wiek nastoletni (13–15 lat) i aktywny opór stanu *Ego Dziecko Zbuntowane* sprzyja przejściu rodziców do pozycji podmiotowej.
3. **Rola głasków sieciowych w motywacji matek:** Kobiety w istotnie większym stopniu wykorzystują sharenting do zaspokajania zapotrzebowania na cyfrowe znaki rozpoznania, co wymaga wsparcia psychopedagogicznego ukierunkowanego na budowanie poczucia wartości rodzicielskiej poza przestrzenią wirtualną. Ze względu na niewielką liczebność próby ojców ($n = 42$) wynik ten należy traktować jako hipotezę wymagającą weryfikacji na próbie zbilansowanej pod względem płci.
4. **Aktywacja stanu *Ego Dorosły* jako czynnik ochronny:** Wysoki poziom wiedzy cyfrowej przekłada się na realne obawy przed zagrożeniami (AI, pedofilia) i stymuluje rodziców do nakładania filtrów prywatności oraz korekty wcześniejszych zachowań (usuwanie zdjęć).

Rekomendacje pedagogiczne i aplikacyjne

- **Dla szkół i placówek oświatowo-wychowawczych:**
 - Wdrożenie w ramach warsztatów dla rodziców (np. przy okazji wywiadówek) programów z zakresu **cyfrowej dojrzałości relacyjnej**, opartych na Edukacyjnej Analizie Transakcyjnej. Warsztaty powinny uświadomić rodzicom mechanizmy transakcji ukrytych i unieważnienia praw dziecka.
 - Promowanie zasady **Zgoda Cyfrowa od Najmłodszych Lat** – nauka pytania dzieci o zdanie przed publikacją materiałów jako element edukacji do podmiotowości i praw człowieka.
- **Dla profilaktyki społecznej i edukacji medialnej:**
 - Tworzenie kampanii społecznych ukierunkowanych na promowanie stanu *Ego Dorosły* w sieci – uczenie rodziców obiektywnej oceny zagrożeń związanych z generatywną sztuczną inteligencją (AI) i kradzieżą tożsamości cyfrowej dzieci.
 - Zwrócenie uwagi na alternatywne, bezpieczne formy dokumentowania dzieciństwa (albumy analogowe, zaszyfrowane dyski chmurowe), wyciągające relację rodzic–dziecko z dyktatu rynkowego ekonomii uwagi.

Konstruktywna transformacja sharentingu wymaga zatem przejścia od bezrefleksyjnej ekspozycji wizerunku dziecka ku odpowiedzialnemu rodzicielstwu cyfrowemu, w którym prawo najmłodszych do prywatności i samostanowienia zyskuje bezwzględny priorytet nad potrzebą społecznej aprobaty w przestrzeni wirtualnej.

Bibliografia

- Berne, E. (2007). *Games people play: The psychology of human relationships*. Grove Press.
- Blum-Ross, A., & Livingstone, S. (2017). „Sharenting”, parent blogging, and the boundaries of digital privacy. *Media, Culture & Society*, 39(6), 800–818. <https://doi.org/10.1080/15405702.2016.1223300>
- Bochenek, M., & Lange, R. (red.). (2021). *Rodzice 3.0. Raport z badań* [Parents 3.0. Research report]. NASK National Research Institute. https://cyberprofilaktyka.pl/publikacje/Raport_rodzice_nastolatkow_3.0.pdf
- Borkowska A., Witkowska M. (2020). Sharenting i wizerunek dziecka w sieci. Poradnik dla rodziców. NASK, 2020. <https://cyberprofilaktyka.pl/sharenting-i-wizerunek-dziecka-w-sieci.html>.
- Brosch, A. (2018). Sharenting: Why do parents violate their children's privacy? *The New Educational Review*, 54(4), 75–85. <https://doi.org/10.15804/tner.2018.54.4.06>

- Fox, A. K., & Hoy, M. G. (2019). Smart devices, smart decisions? Implications of parents' sharenting for children's online privacy: An investigation of mothers. *Journal of Public Policy & Marketing*, 38(4), 414–432. <https://doi.org/10.1177/0743915619858290>
- Holiday, S., Norman, M. S., & Densley, R. L. (2022). Sharenting and the extended self: Exploring parents' motivation to share childhood images on social media. *Computers in Human Behavior*, 131, Article 107212. <https://doi.org/10.1080/15405702.2020.1744610>
- Jagiela, J. (2016). [Recenzja książki *Analiza transakcyjna dzisiaj*, I. Stewart & V. Joines]. *Edukacyjna Analiza Transakcyjna*, 5, 269–273. <https://doi.org/10.16926/eat.2016.05.19>
- Jagiela, J. (2019). Pozytywna analiza transakcyjna [Positive transactional analysis]. *Edukacyjna Analiza Transakcyjna*, 8, 237–245. <https://doi.org/10.16926/eat.2019.08.15>
- Plunkett, L. A. (2024). *Sharenthood: Why we should think before we talk about our kids online* (Updated ed.). MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/11756.001.0001>
- Steinberg, S. B. (2017). Sharenting: Children's privacy rights in the age of social media. *Emory Law Journal*, 66(4), 839–884. <https://scholarship.law.ufl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1796&context=faculty-pub>
- Suárez-Álvarez, R., & Pastor-Rodríguez, A. (2026). Risks in Children's Digital Visibility and Vulnerability: Sharenting in France, Italy, Spain, and the United Kingdom [Riesgos en la visibilidad y vulnerabilidad digital de menores. Sharenting en Francia, Italia, España y Reino Unido]. *European Public & Social Innovation Review*, 11, 01-21. <https://doi.org/10.31637/epsir-2026-2101>
- Walrave, M., Verswijvel, K., Ouvrein, G., Staes, L., Hallam, L., & Hardies, K. (2022). The limits of sharenting: Exploring parents' and adolescents' sharenting boundaries through the lens of communication privacy management theory. *Frontiers in Education*, 7, 803393. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.803393>